

gec.

214 1704

G E D A G T E N
O V E R D E
B E G I N S E L E N
E N
O N D E R W T Z I N G E N
D E S
C L A V E C I M B A A L S ,
V A N
L E O N A R D F R I S C H M U T H .

T A M S T E L D A M ,
 By **A. O L O F S E N** , Boek- en
 Muzicqverkoper, aan de Nieuwe Kerk
 over de Voorburgwal.

Amstel 1770

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

LECTURE 10

THE HADRONIC COLLIDER

1972

BY

ROBERT H. COHEN

REGISTER

DER

VERHANDELDE ZAAKEN

IN DIT

WERKJE.

Weegens het zittē voor 't **CLAVECIMBAAL.** pag. 5

Om de CLAVIEREN of TOETSEN te leeren kennen. 8

Om de NOOTEN en SLEUTELS te leeren kennen. 11

Inleiding tot de VINGERZETTING. 15

Van de waarde der Nooten. 17

Van de MAAT. 19

Van de PAUSSEN of WAGTINGEN. 21

Van

<i>Van het SPELDEN of VERDEE- LING der MAAT.</i>	23
<i>Van de INTERVALLEN.</i>	24
<i>Van de MODOS of KLANKGE- SLAGTEN.</i>	28
<i>Van de AGREMENTEN.</i>	30
<i>Van de TREMBLEMENTEN of TRILLERS.</i>	31
<i>Van de PORTES DE VOIX, AP- POGGIATURA of VOORSLA- GEN.</i>	35
<i>Van de MORDENTEN.</i>	37
<i>Van de SLEEP.</i>	40
<i>Van verscheide TEEKENS, booven, onder of tusschen de NOOTEN.</i>	41
<i>Van de CADENZEN of ZIN- SCHEIDINGEN.</i>	48
<i>Van de MODULATION.</i>	49
<i>Hoe de eene of andere PASSAGE en PIECE moet behandelt worden.</i>	50

G E D A G T E N
O V E R D E
B E G I N S E L E N EN O N D E R W Y Z I N G E N
D E S
C L A V E C I M B A A L S.

*Weegens het zitten voor 't
CLAVECIMBAAL.*

Wel ofte kwalyk zitten zyn
zaaken, die zo wel als alle
andere goede manieren
van de opvoeding en on-
derrigting der Menschen afhanglyk
zyn, het eerste werd gepreesen, en 't
tweede gelaakt. Een Liefhebber des
Clavecimbaals die kwalyk zit, heeft
'er zelfs ongemak van, want zit hy te
hoog voor het Clavier, de rug zal
hem zeer doen, en zit hy te laag, dan
zullen hem de armen moede werden,
A even-

evenwel ziet men dikwils een Heer, lang van perfoon, op een klein stoeltje zitten speelen, en (als was het een aardigheid) onder het speelen heen en weer wiggelen, of een Juffertje van 8 à 9 Jaaren op een hooge Stoel gezeten, over het Clavecimbaal heen kyken, of zy een Rensin was; ook gebeurt het, dat een Juffrouw, door 't gebruiken van een sloof, zo ver van het Clavier afwykt, dat zy na de toetsen moet rykhanden, en dezelve een Nieuw Jaars - Compliment schynt te willen wenschen.

Veele Cimbaliſten zullen hier over verwondert zyn, 't zal hun gaan, als den Dans-Meeſter, dien het noodlot tot Soldaat maakte, toen hem een oud Corporâl zou doen marcheeren, en de voeten buitenwaarts leeren zetten, wiert hy kwaad, vragende: kan ik dan niet gaan? dog men wiſt door gevoelige reeden, hem van zyn verkeert denkbeeld te overtuigen, en beeter te onderrigten, hoewel men zodanige methode van onderwyzen by

by de Musicq niet behoeft te gebruiken.

Lieden die reets op het Clavecimbaal speelen kunnen, en de gedagten hebben: kan ik dan niet zitten, kunnen in twee partyën verdeelt werden, de eerste zyn Liefhebbers die niet beeter weeten, of kwalyk onderregt zyn, de tweede doen het uit een foort van eigen wysheid, en trots in hunne onwetenheid zynde, verharden in hunne geliefkoosde dwaalingen, zyn dierhalven niet van Concept te veranderen; maar de eerste zullen het kwalyk zitten voor 't Clavier, onderzocht en bewaarheid gevonden hebbende, vragen, hoe moet ik dan zitten? deezē dient tot antwoord, het Lichaam moet regt op en over de Middelste C geplaaft weezen, de ellebogen egāl met de toetsen, en onder het speelen niet agter- of voorwaarts komen, behalven als men met de Regterhand heel laag, en met de Linkerhand heel hoog komt, of als men stukken speelt die over de hand springen.

Om de **CLAVIEREN** of **TOETS-**
SEN te leeren kennen.

Daar zyn Clavecimbaals in de We-
reld by welken geen onderwy-
zing nodig is, de toetsen of Clavieren
te leeren kennen, ieder Kind staat zyn
naam aan het voorhoofd geschreeven,
een eigenaar van zodanig Instrument
met gebrantmerkte toetsen, heeft
veeltyds het ongeluk wynig of niet-
met-al te kunnen speelen, zyn Mees-
ter hem lang genoeg een Leer van 29
sporten op de Lessenaar gespykert-
hebbende, pryft hem eindelyk dit
middel aan, tot dat zy beide het ge-
dult verlooren hebbende, Lief heb-
ber en Meester uitscheiden; diergely-
ke swaarigheden zyn heeden wegge-
noomen; in één Les leert een Lief-
hebber de toetsen alle kennen, zelfs
zyn 'er ouders die een Zoontje heb-
ben, dat niet wel zien kan of geheel
blind is, hem tot niets bekwamer oor-
deelen, dan op het Clavier te laten
leeren

leeren speelen, op hoop met der tyd
Organist te kunnen werden

Alle beneeden-toetsen werden na
de volgende Letters genoemd, als A.
B. C. D. E. F. G. de drie en twee bo-
ven toetsen, geeven als van zelfs aan
de hand, de beneedenste gaauw te
leeren, het zy door het gezigt of
gevoel, want onder de drie boven-
toetsen legt F. en daar naast opwaarts
of regts G, en na beneeden of links E.
onder de twee boven toetsen is C.
regts D. en links B. A. zal een leeren-
de nu van zelfs buiten twyfel wel vin-
den kunnen. Een Liefhebber dit
weetende, zo kan hy zig zelve vra-
gen, waar is nu F? waar C? waar G?
en zo voorts, of de saak omkeeren,
en de toetsen een voor een aanslaan,
en vragen, hoe heet deeze of die?
vervolgens gaat men tot de boven-
toetsen, die door een kruis of b voor
de letter zyner beneeden toetsen ge-
voegt, hun benaaming krygen, als
C^{kruis}, D^{kruis}, F^{kruis}, G^{kruis} A^{kruis}. Bb,
Ab, Gb, Eb, Db, (by de onde

Hollanders wierden de natuurlyke klanken, platten, de kruis scherpen, en de b molletjes genaamt) het is niet genoeg, dat voor aan in een boekje van een Leerling staat, een kruis verhoogt een halve, en een b mol verlaagt een halve toon, hy dient te weten wat heele of halve toonen zyn.

Laat men eerst een Liefhebber de 12 Klanken van het hedendaagse Clavecimbaal klimmende en daalende hooren, dan de benedenste toetsen alleenlyk of de natuurlyke klanken van de eene of andere Grond-toon, zo zullen zyn Ooren het verschil wel gewaar worden; verders doet een Liefhebber wel, eerst de 5 boven-toetsen na de kruisen, en daar na de b mols te leeren noemen, egter moet hy hier niet uit besluiten, dat 'er maar 5 kruisen en 5 b mols in de musicq zyn, immers van E tot F, van B tot C zyn ook, hoewel 2 groote halve toonen, dus rekent men 7 letters, 7 kruisen en 7 b mols in de musicq. (Zie tab. 1. Fol. 10.) eenige Exempels van heele en halve toonen. *Om*

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

TAB . I .

Page 10.

Alte Toonen. *Niede Toonen.*

G. Sleutels.

Duise Violin II. *Transe Violin II.*

C. Sleutels.

Soprano of Discant. *Hooge Alt.*

I. Sleutels.

Alt. *Tenor.* *Ordinaire Bass.*

Hooge Bass. *Laage Bass.*

*Om de NOOTEN en SLEUTELS
te leeren kennen.*

Doordien het Musicale A, B, C, als gezegt, uit 7 letters, en het heedendaagse Nootengestel uit 5 streepen bestaat, zo wel als men dan aanneemt dat de Nooten op de eerste streep G heet, (van ondere op te rekenen), alzo wel moet men ook toelaten, dat ze na de andere letteren genoemd kunnen werden, hier uit ontstaan dan seevenderlei benoemingen, die men in de Musicq de naam van Sleutels by-gelegt heeft, maar terwyl 'er hooge- en laage klanken in de Musicq zyn, heeft men deeze 7 Sleutels in drierlei slag verdeelt; een die de hooge klanken aantoot, een die de middelste aanwyft, en een die de laage klanken te kennen geeft; de eerste soort wert de G Sleutel genoemd, de tweede is de C Sleutel, en de derde is de F Sleutel, zie Tabula 1.

De Franschen hebben , zo men zegt , uit Liefde voor de Fluit-Abecq, een tweede G Sleutel in treijn gebragt, en door hun Copyisten of Componisten (die hier gaarne bystreepjes maaken) is een laage F Sleutel in de Waereld geraakt, dus zyn 'er dan 9 Musicaale Sleutelen geworden, ondertuschen is het onweederspreekelyk, dat een Liefhebber des Clavecimbaals het wel met 5 Sleutels stellen kan, als de eerste G Sleutel, de ordinaire Bas, Discant, Tenor en Alt Sleutel.

Hier in Holland en Engeland is de Discant geheel uit de mode geraakt, want men drukt zang-Arias en Clavier-Musicq, in de zogenoemde Duitsche Violin Sleutel, daar tegenwert hy elders voor Zang en Clavecimbaals gebruikt, dog de hooge Alt, hooge en laage Bas Sleutel kan een Liefhebber van het Clavier wel missen; de Fransche G Sleutel kan een Leerling in het begin tot een Noodhulp verftrekken.

Het zou een Leerling in den beginne

ne te zwaar vallen , indien hy 5 Sleuz telen te gelyk leeren wilde , zo als gezegt is , voor het Clavier noodig te zyn ; 't is genoeg eerst een , en na het speelen van eenige stukjes twee te weeten , de 3 refterende kan hy wat gevordert en nodig zynde , met minder moeite leeren , evenwel is het hem niet verboden , als hy lust heeft van ze alle 9 te leeren .

De ligste methode de nooten schielyk te leeren kennen , is , de ordinaire Bas Sleutel te verkiezen , dan te leeren , hoe de Nooten op de 5 Streepen of Linien heeten , als op de eerste G , tweede B . derde D , vierde F . en vyfde A .

Dit moet hem een Leerling zo eigen maken , dat het hem het zelfde is , of de Meester om hoog , laag of doof malkanderen vraagt , hoe de Nooten tusschen de Streepen heeten , volgt van zelfs door het A . B . C . en de kennis der Toetsen of Clavieren .

Dus kan een Leerling gelyk boven gezegt is voor een korten tyd , de

Fransche Violin-Sleutel voor de Discant gebruiken, om dat die dezelve benoeming van Nooten heeft, en dat zelfs tot voordeel, des Leeren de 2 Octaven hooger; maar kent hy de Bas-Sleutel prompt, dan kan hy hoe eerder hoe beeter de Duitsche Violin-Sleutel daar by leeren.

Wat een kruisje en b mol beduiden is reeds gezegt, maar boven die twee teekens van verhooging en verlaaging, is 'er nog een teeken, namentlyk quadratum, zie Tab. 1. het welk het kruisje of b mol vernietigt. Voor deezzen wiert dit door dezelfde teekens gedaan; by Exempel, in 't begin van een handstuk 2 of 3 kruisen voorgeteekend zynde, en in de Melodie of Zang kwam de Natuurlyke F en G, gebruikte men een b mol tot wegneeming des kruis, of daar waaren van het begin 2 of 3 b mols voorgestelt, en de Zang eischte geen b mol, wiert het door een kruis te kennen gegeven, dog dewyl hier door somtyds confusie by Liefhebbers veroorzaakt wiert,

wiert , gaf zulks geleegentheid ter uitvindinge van het quadratum in de Musicq.

Maar gelyk een kind nooit kan leeren spelden , bevoorens het de Letters kend , zo kan een Leerling be-
 fwaarlyk tot speelen komen , als hy de Nooten niet vast weet , Albert , Barent , Claas en zo voort , boven de Nooten te zetten , is , gelyk reeds by de Clavieren of toetsen te leeren kennen aangemerkt hebbe , oneigen en van geen nut , die geenen die de Nooten niet kunnen leeren , doen beeter hun hoeft met de Musicq niet te breeken , maar zig met toehooren te vergenoegen.

*Inleiding tot de VINGER-
 ZETTING.*

Menschen , die hun Voeten na bin-
 nen zetten , valt het moejelyk ver-
 te kunnen gaan , of een dansparty me-
 de te maken ; Liefhebbers die op het
 Clavecimbaal speelen , en hun handen
 niet

niet uitwaarts houden, zyn net het zelfde ongemak onderworpen, want hier door ontstaat de flegifte handeling, de duim raakt onder de toetsen, en was hy niet aangewassen, hy zou vast na het eindigen van 't speelen onder het Clavier te vinden zyn; dit is de oorzaak, dat sommige Leerlingen hun duimen weinig en de pink veel gebruiken, maar hoe ligt is het te begrypen, dat de duim meerder kragt heeft als de pink, dus kan de eerste op zyn tyd, zo wel als de laatste, ja zelfs meer dienst doen.

Een Leerling die zyn Vingers niet verwert op het Clavecimbaal smeyten wil, als een beschonken beedelaar zyn krukken, moet van te vooren een Inleiding maken, hy dient op differente manieren te lopen, eerst zo wel regts als links met twee, dan met drie, verder met vier, en ten laatsten weer met twee Vingers, zie Tab. II. de cyfers beteekenen de Vingers en de O de duimen.

Waar by hy zyn handen niet onder het

1942

1. The first part of the report deals with the general situation in the country. It is noted that the economy is in a state of depression and that the government is unable to meet its obligations. The report also mentions that the population is suffering from a lack of food and clothing.

2. The second part of the report discusses the political situation. It is noted that the government is weak and that there is a lack of unity among the different political groups. The report also mentions that the military is in a state of disarray and that there is a risk of a coup d'état.

3. The third part of the report deals with the social situation. It is noted that there is a high level of unemployment and that the living standards are very low. The report also mentions that there is a high level of crime and that the police are unable to maintain law and order.

4. The fourth part of the report discusses the international situation. It is noted that the country is isolated and that there is a lack of support from the major powers. The report also mentions that the country is in a state of economic blockade and that there is a risk of being completely cut off from the world economy.

het Clavier, maar iets daar boven houden moet, dog zo niet, als of hy met de naagels komt te speelen, ook moeten de Vingers niet als in gedagten staan blyven, of de eene over de andere als een slak heen kruipen; neen, handen en Vingers dienen gelyk voort te gaan, gewent hem een Leerling deeze loopjes egal agter een zonder tusschenpoofing weg te doen, het zal hem niet alleen een klein denkbeeld van de maat geeven, maar ook zelfs veel dienst in het speelen doen, by de eerste manier kan een Liefhebber al zien of begrypen wat een Octaaf is.

Van de waarde der Nooten.

Nooten zyn teekens in de Musicq aangenoomen, om de schielykheid of langzaamheid der agter een volgende Klanken te kennen te geeven. Liefhebbers van meer dan 10 Jaaren, weeten wel hoe veel 4de, 8ste, 16des, of 32ste, op een heele of halve Noot

Noot gaan, maar jonge Heertjes of Juffertjes, die nog geen Cyfferen geleert hebben, moeten zien hun dit op de eene of te andere manier eigen te maken, zy dienen te weeten, dat quarten gedeeltens zyn, waar van vier een geheel uitmaaken, Octaaf of agtste zyn gedeeltens, waar van agt een geheel doen, en zo meede met 16des en 32ste, men neemt by voorbeeld een stuk Papier, deelt het in vieren, dan in agt en verder in 16des en 32ste, dus kan men speelenderwys leeren, hoeveel quarten, 8ste, 16des, en 32ste, op een heel of halve gaan, of hoeveel vier agtste, twee agtste, of festiende bedragen, en een puntje of tittul agter ieder Noot maakt altoos dezelve de helfte langer, als meede zo een 3 onder of booven 3 Nooten van gelyk waardy staat, geeft te kennen dat die 3 Nooten binnen de tyd of waarde van 2 Nooten moeten gespeelt werden, en 6 zulke Nooten binnen de tyd van 4. verders wert een Liefhebber, die in het speelen de waardy der

der Nooten zoekt te voldoen; gerecommandeert, te tellen, gelyk by de Pausen of wagtingen wert aangeveezen deeze Tabula toont voor het overige de heele, halve, quartern, agtste, sestiende en twee en dertigste aan.

Van de MAAT.

De Maat is het hooft articul in de Musicq, zy toont de waare zaamenhang der melodie, geen stuk, hoe fraai gesteld, wert regt gehoord, indien het niet in de Maat gespeelt wert: Zy is gelyk en ongelyk, de gelyke bestaat altoos in twee of vier vierendeel, 4 of 8 agtste, en de ongelyke is meerder: by exempel 3 halve, 3 vierendeel, 3 agtste; verders 6 vierde, 9 vierde, 12 vierde, 6 agtste, 9 agtste, 12 agtste en zo voort: in de gelyke beweging of Maat is het eerste quart en agtste lang, het tweede kort, het derde lang, en het vierde kort, in ongelyke beweging als
en

en 2 het eerste ook lang, het tweede kort, het derde iets langer dog niet zo lang als het eerste, en 4 of 5 is 't 4de, weer lang, het 5de kort, en de 6de wederom iets langer, maar komen'er 16 deelen het zy in gelyke of ongelijke Maat, is altoos het eerste lang, 2de kort, 3de lang 4de kort &c. door dien nu de Maaten door een streepje dat de 5 Liniën bereikt, afgedeelt zyn, zo kan een Liefhebber ligt zien, welk het eerste, tweede en derde quart is. Het zou overvloedig zyn Liefhebbers die in de Maat niet vast zyn, het trappen te recommandeeren, want dit is al zodanig in de mode geraakt, dat als 8 of 10 Liefhebbers te zaamen speelen, en de Instrumenten, niet gehoort wierden, men denken zou dat een Compagnie Soldaaten beezig waaren om te leeren Exerceeren: braave Meesters hebben de Maat in het hoofd, maar niet in de voeten, trappen en slaan is by hun 't middel om die geenen die nog swak zyn mee voort te sleepen.

Heele, Halve, Quarter,

Waarde der Nooten.

Agste, Sestiende

Twee en Dertigste,

Vier en Achtigste.

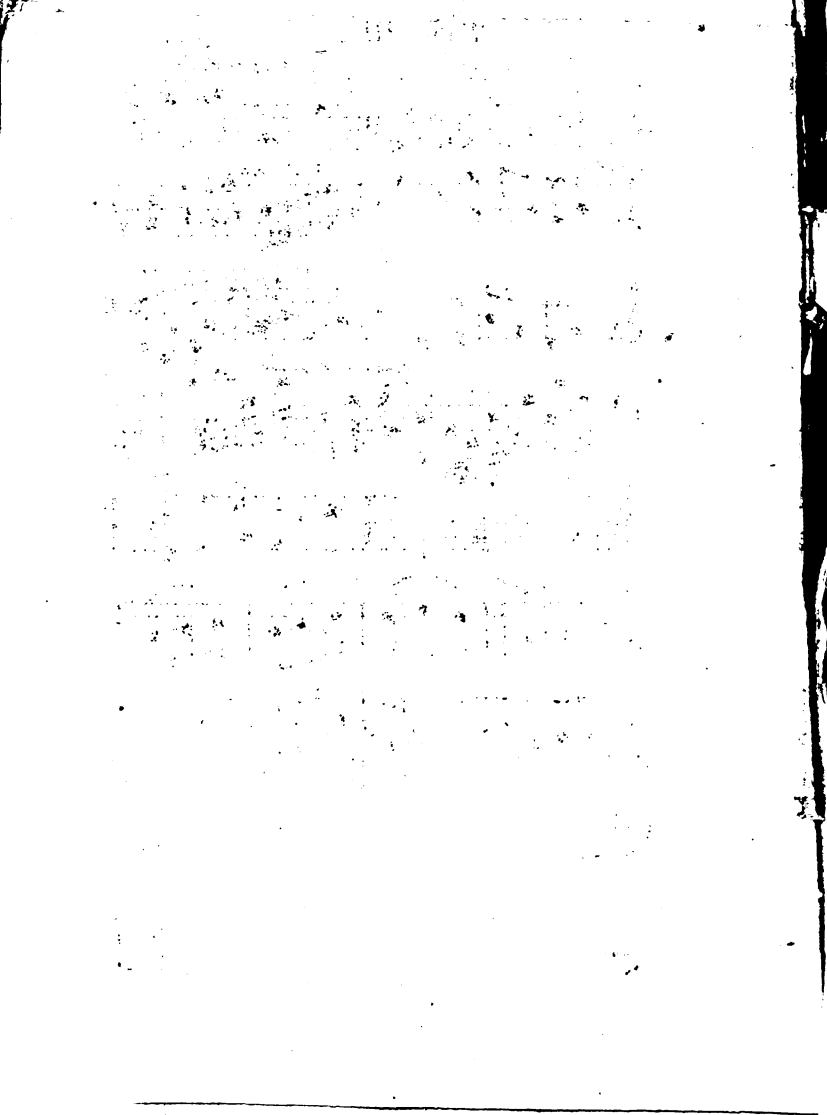
$\frac{3}{2}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{16}$ $\frac{3}{32}$

3 een Ael. *3 een Halv.* *3 een Quart.* *3 een Agste.*

6 een Halv. *6 een Quart.* *4 Quart Ael.*

4 een 2. *2.* $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$

Pausen of Wagtingen.

Op *Tab. 3.* is te zien hoe de 4de quart-
Maat geteekent word ; het streepje 'er
door, wil zeggen, dat alle Nooten
eens zo schieelyk moeten gespeeld
worden als ze staan.

*Van de PAUSEN of
WAGTINGEN.*

Spreken en Zwygen op zyn tyd,
wert voor een Konst gehouden, ziet
en hoort men niet dagelyks de groote
verwarringen op de Wereld ontstaan,
door het te veel spreken, daarom
moet het Liefhebbers niet vreemd
voortkomen, dat in de Musicq mee-
de een tyd is om te zwygen, en hun-
dierhalven wat moeite geeven, de
Pausen ter deegen te leeren waar-
neemen, tellen is het bekwaamste
middel daar toe, is de Maat $\frac{2}{4}$, dan
telt men 1, 2, 3, 4, de Maat $\frac{3}{4}$
zynde en weinig agtste in voorkoo-
mende het Tempo langzaam of schie-
lyk zynde, word ook 1. 2. 3. 4. ge-
telt, maar zo in genoemde Maat veert

3de komen, het zy in langzame of schielijke beweging, is het beeter tot 8. toe te tellen, in $\frac{1}{2}$ Maat, daar weinig of geen agtste in voorkomen, kan men 1. 2. 3. tellen, maar veel agtste zynde, telt men gelyk in de $\frac{1}{4}$ tot 6. toe. Met $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$ &c. word getelt tot den noemer toe, dog is de beweging swaar, of valt het een Liefhebber te moeijelyk tot 6, 9 en 12. te tellen, zo kan hy maar 3 en 3 tellen, want daar uit zyn de andere dog afgeleid.

Men vind by eenige hoewel weinige Componisten, agter de wagtingsnoot, een puntje of tittel gesteld, om dezelve de helft te langer te doen houden, maar dit wert by de meeste verworpen, oordeelende men het beeter te zyn, de Wagtinge door teekens van zo veel waardy uit te drukken, zonder punten, om de tyd beeter en gemakkelyker te kunnen zien, dewyl een tittel het oog ligt ontsnappen kan: op *Tab. 3.* breeder te zien.

*Van het SPELDEN of de VER-
DEELING der MAAT.*

De algemeene mode van Liefhebbers die op het Clavier leeren, is thans, dat ze eerst een of twee maanden, met de regterhand alleen spelen eer zy de linkerhand gebruiken, en zo ver dan zynde, zyn de ouders zo in hun schik, dat ze zeggen, myn Dogter begint al Bass te maaken; veel beeter is het bas en discant te gelyk te leeren, dan behoeft het geen dubbelde moeite te kosten, zelfs moest men eer een deuntje begonnen wiert, eerst leeren spelden, waar door men het volgende verstaat: neem eens, dat de Maat $\frac{4}{4}$ is, en daar komen agtste of sestiende in voor, zo dient een Liefhebber na te zien, welk het eerste, tweede, derde en vierde quart is, zo ook $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{8}$ en diergelyke; verder hoe discant en bas teegens malkanderen verdeelt moeten werden, by voorbeeld, als in de

Discant veel agtste of festiende, en in de Bass quarten of agtsten zyn, of dat 'er in de Bass schielyk, en in de Discant langzaame Nooten zyn, dan is het voor een Liefhebber zelfs zeer voordelig, dat hy in het begin van zyn leeren, voor afonderzoekt, waar de Discant meer of minder Nooten tegen de Bass leveren moet, dit zal hem gewennen van den beginne af na de Nooten te zien, het geen inzonderheid is aan te pryfen, en zig zorgvuldig te wagten, van buiten of uit het hoofd te speelen, wil het niet gaan, met galanterie Pieçen, zo neemt hy maar de Psalmen, daar door zal hy het van buiten speelen het best kunnen verhoeden.

Van de INTERVALLEN.

Zommige Leertmeesters zyn van gedagten, dat de Intervallen te leeren, tot de basso continuo behoort, andere in tegendeel begrypen het beeter te zyn, den Liefhebber en

zo vroeg als mogelyk, daareen denkbeeld van te moeten geeven, om reeden zo zy zeggen, dat men geen Huis bouwen kan, of daar moet een Fondament gelegd werden, waarop het staan kan, dus zou een Liefhebber nooit galanterie Pieçen van zig zelve kunnen leeren speelen, als hy geen kennis van de Modos of Toon-geflagten heeft; want wil hy hier of daar een tremblement, mordent, sleep of voorflag maken, die niet in 't boek staan, hoe dikwils zal hy (zo hem zyn ooren niet te hulp komen) mistaften, en in plaats van natuurlyke kruis, of b mol klanken, of het laatste voor het eerste grypen: Dierhalven is het noodig, ten minsten te leeren, wat groote en kleine seconden, tertzen, sexten en septimen, als ook wat quarten, overvloedige quarten, quinten en verminderde quinten zyn, men zoude (het is waar) het geduld te veel vergen, deeze alle te gelyk te leeren, en daarom is het best den een om den anderen te neemen, en ze

van alle klanken op te noemen , ja zelfs op papier te stellen ; de second moet na de tweede Letter genoemd , en in de 2de ruimte (afstand) gesteld werden ; de tertz na de derde Letter genoemd en ook in de derde ruimte geplaatst werden ; de quarten , quinten , sexten en septimen , eeven op dezelfde manier. Zie *Tab. 4.* een Exempel , van Intervallen die vooreerst het noodigst zyn te weeten.

Hier dient nog aangemerkt te worden , dat het voorvallen kan , dat veele cyfers met een kruis of een b mol niet volstaan kunnen , daarom is het in de Musicq aangenoomen , in diergelyke voorvallen , twee kruisen of twee b mollen te gebruiken ; want gelyk vooraf reeds gezegt is , een kruis verhoogt een halve , en een b mol verlaagt een halve toon , zo verhoogen 2 kruissen een heelen , en 2 b mols verlagen een heelen toon , dog voor de tweede kruis , wort maar een enkele X gezet.

Als

Als een Leerling met de tertzen beezig is, kan hy groote en kleyne te gelyk leeren, indien hy wisselt, en neemt eerst een groote, dan een kleyne, dan weër een groote, en dan al wederom een kleyne, enz. tot dat hy alle 24 doorgegaan is; by exempel, van C is E de groote terts, van E is G de kleyne, van G is B de groote, en van B is D de kleyne terts, &c. dus leert hy als van zelven den Musicalischen circul.

Komt een Liefhebber aan de quarteren, dan vind hy een anderen circul, uit welken te leeren is, hoe de b mols in hun order volgen.

Tot de quinten geavanceert zynde, is 'er nog een circul die hem onder-richting geeft, welk het 1. 2. 3. 4. 5. 6 en 7de kruisje is.

Men kan zeggen, even als de Spanjaarden tegens Columbus zeiden wegens het ey, het is niets raars, dat hebben wy lang geweeten; het tegendeel blykt egter uit geschreeven en gedrukt Musicq, want men vind

Emol of Amol, dikwils eerder staan als b mol, en C^{kruis} of G^{kruis} voor F^{kruis}.

*Van de MODOS of KLANK-
GESLAGTEN.*

De reeden waarom men hier geen beschryving doet van de oude Griekſche Klankgeſlagten, is, dat dit zaaken zyn, waar uit thans geen nut meer gehaalt kan worden; de beminnaars der Oudheeden zouden kunnen tegenwerpen, dat de Kerkgezangen of Pſalmen evenwel na die Toonaarten gecomponéert, gevolgelyk ook daarna dienen gespeelt te werden; en zy zouden gelyk hebben, indien men ze ook niet na de heedendaagsche klankgeſlagten, ja zelfs veel beeter konde ſpeelen; ten bewyze hier van beroep ik my op het onverbeterlyk Pſalmboek van den Heer *Hurlebuſch*.

De heedendaagſe Klankgeſlagten beſtaan in twee, als Major en Minor, maar niet uit 24, gelyk door veele veronderſtelt werd, uit de aangehaalde

haalde Intervallen is in Major en Minor, van ieder maar een van doen.

Zo wel Major als Minor heeft de quart, quint en groote second, maar de sexta en septima reguleeren hun na de terts; is de terts major, moet de sexta en septima ook major weesen; is de terts minor, zo moet de sexta en septima ook minor zyn, dog in minor wil het gehoor klimmende, absolut de sexta en septima major hebben. Zo een Liefhebber dit door zig te oeffene regt verstaat, zal hy zo wel aan het begin als einde van een Piece zien kunnen waar uit het gaat.

Hy kan ook zo wel aan de sexta en septima, als terts zien, of de modos major of minor zy.

By verder onderzoek door alle 12. klanken wert de quinten- en quarten-Circul tot hulp genomen, om zo veel schieyker te leeren, hoe veel kruisen dat 'er voorgeteekent moeten weezen, als het uit de een of andere toon gaat, daar beneevens ontdekt zig de waarheid der order van de kruisen en b mollen.

De groote septima maakt in major, den quinten Circul, volgende altoos een nieuw kruisje, of is het laatste kruisje, en in minor doet het de groote second, de quart maakt in major, den quarten Circul, volgende altoos een nieuw b mol, of het is het laatste b mol, maar in minor doet het de kleine sexta. Zie *Tab. 4.* daar van de modos major en minor een voorbeeld getoont werd.

Van de AGREMENTEN.

In Clavier-Werken die elders gedrukt werden, vind men zo veel Agrementen, of krulletjes en haakjes booven de Nooten, dat zo men ze alle beschryven wilde, het wel omtrent een Dictionair zou uitmaaken; maar slaat men gaade grond kenders der Musicq, men zal zien dat deeze hun daar niet meede ophouden: ziet de Clavier-Werken der Waereld beroemden Hurlbusch, Hendel en Paradies, daar vind men niets anders als
een

TAB. IV.

Tredens. Berdens.

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains four notes: a half note G2, a half note Bb2, a half note D3, and a half note F3. Below the staff are the labels "kline, groote, kline, groote" corresponding to the notes.

Quartens. Zifidens.

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains four notes: a half note G2, a half note Bb2, a half note D3, and a half note F3. Below the staff are the labels "natuursijde, overbodig, verwardert, natuursijk" corresponding to the notes.

leffens. Serens.

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains five notes: a half note G2, a half note Bb2, a half note D3, a half note F3, and a half note G3. Below the staff are the labels "kline, groote, kline, groote, Octav" corresponding to the notes.

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains eight notes: G2, A2, Bb2, C3, D3, E3, F3, and G3. The notes are numbered 1 through 8 above them. A sharp sign is placed above the seventh note (F3).

Modos Major.

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains eight notes: G2, A2, Bb2, C3, D3, E3, F3, and G3. The notes are numbered 1 through 8 above them.

Modos Minor.

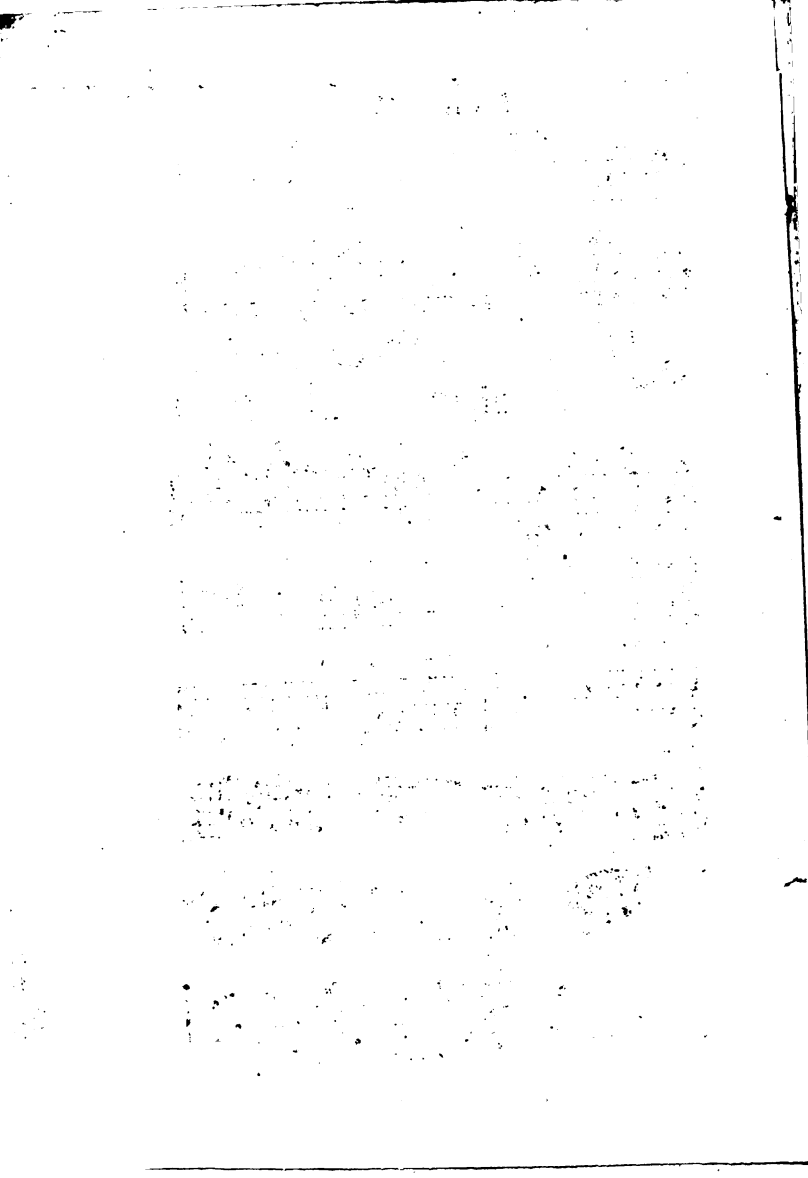
A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains eight notes: G3, F3, E3, D3, C3, Bb2, A2, and G2. The notes are numbered 8 through 1 above them.

Trellers.

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains a sequence of notes with 't.' markings above them. The notes are G2, A2, Bb2, C3, D3, E3, F3, and G3. Below the staff are the labels "Cadenz. Brillant".

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains a sequence of notes with 't.' markings above them. The notes are G2, A2, Bb2, C3, D3, E3, F3, and G3. Below the staff is the label "Scherzo".

A musical staff in bass clef with a key signature of one flat. It contains a sequence of notes with 't.' markings above them. The notes are G2, A2, Bb2, C3, D3, E3, F3, and G3. Below the staff is the label "Platz Triller".

een t. triller, voorflag, mordente, en sleep; immers moeten deeze Phoenixen overtuigt zyn, van de Wantfälligheid van dat zogenaamde overtollige fraay, dat daarenbooven de Musicq, zeer zwaar en verdrietig maakt.

*Van de TREMBLEMENTEN
of TRILLES.*

De Tremblementen of Triller (van Lieden die weinig of geen kennisse van de Musicq hebben, Tramblant genaamt) is een Agreement, of nodig cieraad, dienende de Nooten daar het te pas komt galant of aangenaam in de ooren te doen klinken, en kan op het Clavecimbaal zo weinig als op andere Instrumenten ontbeert worden; maar wert hy te veel gebruikt, maakt hy de Melodie of Zang onaangenaam: het is onder de Cimbalisten nog niet gedeçideert, met welke Vingers hy moet geslagen werden, eenige maken hem met de
twee

twee eerste Vingers, om reeden, dat zy meenen in die Vingers de meeste kragt daar toe te hebben; andere doen het met de tweede en derde Vinger, en houden het bykans voor de grootste dwaaling (ik had haast gezegt Conscientie-werk) als zy ze met de twee eerste Vingers zien maaken, veel minder zouden zy hetzelfde doen; wy willen hun daar over laten haspelen, zo veel het hun lust, want het zou dwaasheid zyn hun in een schuit tragten te brengen, of hier te bepalen met welke Vingers de Triller gemaakt moet werden, want als die maar wel gemaakt wert, zal niemand zo verwaant zyn, zig in te beelden, dat hy hooren kan, of ze met de twee eerste, de twee middelste, of met de Pink en derde Vinger gemaakt is.

Maar dit dient een Liefhebber te weeten, dat hy niet schielyk nog te langzaam wil geslagen weesen, zo hy behagen zal; daar zyn verscheide soorten van Trillers, dog alle werden ze in het bestek van een groote of
 klei-

kleine second gemaakt ; de eerste soort kan Cadens of Sluit - Triller genoemd werden, om dat hy niet anders als by hoofd-Cadenzen gebeeft werd ; zo hy aangenaam zal weesen, moet hy aangezet werden, dat is te zeggen, dat 'er een Porte-voix voor af gaan moet, hoewel hy by het groter Musicalischen Liefhebberen maar plat behandelt word. zie Tab. 4.

De tweede aart heet brillant-triller, deese wert op differente manieren aangebragt, in 4 quart en 2 quart maat wort hy altoos op de korte Nooten aangebragt, maar in 3 quart en 3 agtste maat, wil hy zo wel op het tweede als derde quart, oft tweede en derde agtste gemaakt, welken dog als 'er in 3 quart maat, veel agtste en 16de zyn, komt hy op de kortste agtste, zomtyds ook wel op de korte 16de, en in 3 agtste maat, daar veel 16de en 32ste in zyn, komt hy op de korte 16de ook wel op de 32ste, het komt 'er veel op aan of het Adagie of Allegro is, zo de tempo niet te schielyk

lyk is, wil hy wel aangezet weesen, of een Voorflag vooraf hebben; zie Tabula 4.

De derde is de schertz of baddineerende triller, die teegenwoordig om een haverklap aangebragt wert, als de sang stapwyse dalende gaat, kan hy altoos op de langste Noot aangebragt worden, daar kan ook een Porte voix vooraf gaan, maar dit wort zo veel niet gehoord, misschien om dat het wat moejelyk is; zie Tab. 4.

De laatste is de platte, deese komt wat weiniger voor, hoewel hy door onweetenheid vry veel gemaakt wert, men ziet hem by geval nog met een Porte voix, als Tab. 4. te zien is.

Voor het overige zal het onnodig zyn van de ouderwetse tertstriller iets aan te halen, door dien deese uit het gebruik geraakt is.

*Van de PORTES DE VOIX,
APPOGGIATURA of
VOORSLAGEN.*

Dit Agrement kan zo min als de triller in de Musicq gemist werden, door dien hy meest al een dissonans teegens de bas veroorzaakt, daarom geeft hy aan Melodiën die uit meer consonantien als dissonantien bestaan, een byzondere gracie, want het is voor een goed Musicâl gehoor te mager altyd consonantien te hooren, gelyk men zulks al in oude tyden geweeten heeft, waarom men verbood geen twee quinten en octaven agtereen te zetten of te speelen.

Hoe elendig ondertusschen dit delicate Agrement gerabraakt werd, is genoeg bekend, en om dat hy met een kleine Noot te kennen gegeeven wert, zo maaken veele daar altoos een platte triller van, en houden staande dat het zo zyn moet, om dat hun Meester zo deet, die dog
vry

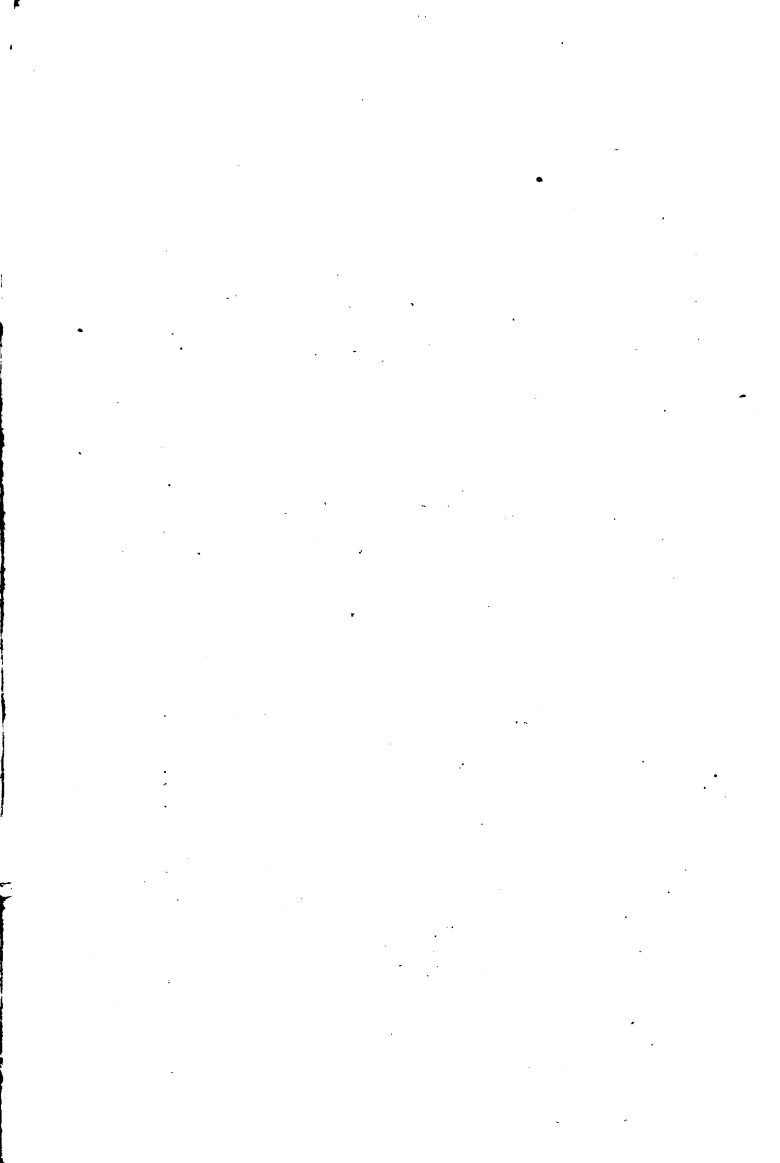
vry wat Nooten gezien had.

Maar Liederen die niet blindelings alles gelooven, en evenwel gaarne alles zo als het weefen moet, weeten willen, volgen de lessen van beroemde Virtuosen, en behandelen dezelve heel anders, zy zetten hem heel zagjes aan, en die Nooten die 'er op volgen, stooten zy netjes af, dat het niet anders als delicat in der toehoorderen ooren klinken kan.

Verschynt hy by een Noot met een titteltje, geeven ze 2 deelen aan de Appoggiatura, en de rest blyft voor de Noot, by een Noot zonder titteltje net de helft, maar by een Noot daar nog een Noot veelyds van zeer kleine waarde door een boogje gebonden is, houden ze hem tot op de gebundene Nooten.

Komt hy van booven af, zo maakt zy hem, met de tweede vinger, en van beneeden op, met de eerste Vinger; maar springende, schikken zy hun na de groote des sprongs.

Komen 'er passagics voor met veel
ge-

TAB. V.

Fig. 37.

Mordente

2. Manier. 3. Manier.

Erste Manier.

Stacc.

Boogen.

2 3 2 2 0 3 2

2 2 0 1 3 3 3 2 2 0

gracito. Staccato

Stacc. Acciacc.

getittulde Nootjes, (Nooten die tittultjes agter zig hebben) en voor die Nooten van het tittultje een Voorflag, bewaaren zy de korte Noot tot de Voorflag, en speelen ze met de zelfde Vinger daar zy de Voorflag meede speelen, *Tab. 4.* diergelyke komen veel voor in Allemande, Courante, &c. daar zyn ook eenige Franse Componisten die dit door twee kleine Nootjes aantoonen. Volgt 'er een triller op de Voorflagen, wert van eenige de kleyne Nooten korter gehouden, om de triller wat langer te kunnen maken, dog andere binden haar strikt aan boven gezegde Regel.

Van de MORDENTEN.

Dit Agreement spaarzaam en op zyn tyd gemaakt, zet een Piece veel aangenaamheid by, maar werd door veele Psalmspeelders op alle Nooten bygebragt, de gewoonte een tweede natuur geworden, heeft hen in de vaste verbeelding gebragt, dat zy

C

mee-

meenen een Psalm werd kwalyk gespeelt, indien men dezelve niet overlaad met Mordenten, of het beeter is een Geit te hooren blaeren, of een Mensch zingen? zullen de ooren der Liefhebberen gelieven te besliffen, valt het verdrietig alle dagen een soort van spys te eeten, zo lastig en mislyk klinkt het op alle Nooten Mordenten te hooren, den Mensch is de verandering eigen, en dat doet hem het goede wel smaken.

Daar zyn drierly manieren om de Mordenten te maken.

De eerste is, dat men de klank nevens zyn daar onder leggende heele of halve toon te gelyk aanflaat, maar de laatste schielyk weer los laat, deeze wort niet met de hier toe aangenomen figuur *Tab. 5.* te kennen gegeeven, maar wel de 2 volgende.

De middelste zoort als *Tab. 5.* te zien is, gelykt naar een Scherts-Triller, ende laatste omtrent naar een Cadents Triller, Zie *Tab. 5.*

Alle 3. manieren werden met de
twee

twee eerste Vingers gemaakt , zie verder waar zy dienen gemaakt te werden.

De eerste manier wert aangebragt, by trapswys klimmende passagies, op de lange Nooten, *Tab. 5.* als 'er na een Cadenz geen klein gedeelte van de Maat volgt, en de handeling laat het toe, dan kan 'er op de eerste Noot een gemaakt werden.

Zomtyds kan men hem ook aanbrengen op lang aanhoudende en staande Basnooten.

De tweede wys klinkt wel op lange gedeeltens van de Maat, als in schieleke beweging op Quarten, en in langsaame op agtste, of ook wel springende Nooten.

En de derde Methode wort in Allegro, Graçioso, en Andante op halve Nooten, maar in Adagio ook wel op quarten aangebragt, deeze en de voorgaande aart van Mordenten volgen veeltys op de Porte Voix, hier komt de kennisse der toongeslagten weer te pas, hoewel

de Mordent en voorflag, volgens de heedendaagse guſto veel al op vreemde Intervallen, die niet tot de Modos behooren, aangebragt werden, per exempel tot de 5 en groote 6, neemt men 4 en 5 Superfluam, tot de groote ſecond en groote tertz de overvloedige 8^{ſte} en 2de, *Tab. 5.* als men diergelyke nieuwigheden niet te dikwils opdift, is het geene onaangenaame Lekkerny voor Muſicâle ooren.

Van de SLEEP.

De Sleep een Agrement zynde, dat meede al lang in de Mode geweest is, zo dient een Liefhebber daar ook wel onderrigting van te hebben, hy word op tweederly aart te kennen gegeven, eerſtelyk als met twee kleine nootjes, en ten tweeden, by dubbelde boven malkanderen ſtaande Nooten, *Zie Tab. 5.* dog dezelve wort wel op drierlei wys gemaakt, eerſt dat de twee kleine Nootjes kort van waardy gespeelt werden,

ge-

gelykende na de Tempo Rubato, deeze Methode is gemeen. De tweede en derde zyn beeter en aangenaamer, op *Tab. 5.* ziet men alle 3. Methoden.

Wil een Liefhebber hem aanbren- gen, waar hy niet geteekent staat, moet hy oppassen dat het eerste van de twee kleine Nootjes geen misklink teegens de bas veroorzaakt.

*Van verscheide TEEKENS,
booven, onder of tusschen de
NOOTEN.*

By gebrek van goed onderwys, of afleiding door affaires, kan het gebeuren, dat Musicale Liefhebbers niet op de gedagten komen, van te vragen, zoude deeze zaaken daar voor niet staan? geen boekhouder zal een Letter schryven, geen schilder een tittul maken, of zy zullen immers reeden daar voor hebben, dus is het met de Musicq ook.

Verfchynt een boogje op differente

manier, het heeft ook zyn verschillende beteekening, komt hy tusschen twee Nooten, zo bind hy de laatste aan de eerste vast, en dan wert de gebondene op het Clavecimbaal niet weer aangeslagen, Zie *Tab. 5.*

Boogjes boven 4 of 3 Nooten, willen hebben dat die Nooten als in elkaar smeltende gespeelt worden, de Vingers worden op zulke Nooten niet lugtig maar als kruipende opgenomen, Zie *Tab. 5.* Een boogje op of onder twee Nooten is het zelfde, dog wil de tweede wel iets lugtiger opgenomen worden, byzonder als agter de eerste een tittul staat, dog het tittultje agter het tweede staande, vervalt het lugtige opneemen. Het eerste moet vooral niet stootende maar smeltende geraakt worden, Zie *Tab. 5.* dit wort *Tempo Rubato* genoemd, daar is een tyd geweest, dat dit *Tempo* zodanig in de mode was, dat als 'er iets nieuws te voorfchyn kwam, en diergelyke Nooten waren 'er niet in, wert het van sommige Musicq Meesters

ters zelfs niet voor gustuòs of nieuw gehouden.

Een boogje met een streepje op de tweede Noot, wert de eerste aangemerkt als een Voorslag, en de tweede afgestooten, gelyk het geschiet by de Porte Voix, *Zie Tab. 5.*

Het komt ook voor, dat een boogje boven 3 en 2 Nooten, en op de 4de of 3de een streepje staat, of omgekeert, dat de eerste een streep en 2 of 3 volgende een boogje hebben; de Nooten met de boogjes moeten (zo als gezegt is) smeltende, en met het streepje stootende getracteert worden, *Zie Tab. 5.* Het aldermeeste laat hem de boog zien, boven triolen; van het behandelen deezer Nooten zyn verschillende meeningen: de gemeenste en slegtste Methode is, de twee eerste heel kort, en de laatste lang van waarde te houden, braaf te stooten, even als of een Timmerman aan zyn Schaafbank beezig is; dusdanig hoort men een Variazio van de bekende Menuet van den Heer Loccatelli

confiderabel veel temteeren , dit voor te komen hebben andere een Regel willen geeven , dat de eerste van die 3 langer als de twee laatsten moest gehouden worden , maar dewyl 'er Componiften zyn die wel agter de eerste een tittultje zetten , als zy ze langer als de laatste willen gehouden hebben , zo als men vint in de Clavier-Werken van den Heer Hurlebusch , zo gaat deeze Regel niet door , dierhalven zal de derde manier wel de beste zyn ; deeze is om ze alle 3 eeven lang te houden , niet floatende , ook niet kruipende , maar als gekorlt en aan eengeschakelt te speelen.

Een boogje met een tittultje daarin , komt altemets onverwagts voor , hoewel in Zang-Musicq meerder als in Pieçen voor het Clavecimbaal , 't welk te kennen geeft , dat die Noot daar het staat , langer als gewoonlyk moet gehouden werden , men noemt dit een Firmaat ; ook komt dit voor als een Pieçe da Capo gaat , en by 't ein-

einde dat midden in het stuk is, geen dubbelde streepjes gemaakt zyn, en zo die daar al zyn, vind men dog veelyds het boogje met het tittultje daar over, zommige Copyisten zyn 'er die het altoos boven de laatste Nooten van een stuk zetten, om daar meede het einde te kennen te geeven, andere laten het weg, denkende dat ziende wel begrypen kunnen, dat een stuk uit moet weezen, als 'er geen Nooten meer zyn, en da Capo, of dal Segno niet te leezen is.

Tittultjes boven of onder de Nooten, wil zeggen, dat de Nooten gekort getracteert moeten werden, zo zulks een heele Piece door plaats zal hebben, zetten de Componisten Granito daar by, *Zie Tab. 5.*

Streepjes onder of boven de Nooten, beteekent afstooten, en zo het door het geheele stuk moet gedaan werden, zet men het woord Staccato daar by, *Zie Tab. 5.*

In tweestemmige Galanterie Piecen, maken het meerderdeel der

Liefhebberen, altyd op het laatste een Accôrd, en dewyl dit wat plomp is, hebben beroemde Mannen in de Muficq aangenomen, den Accôrd op het laatst te stellen, met een dwarsstreek daar onder, waar meede zy zeggen willen, dat de Accôrd niet te gelyk zal aangeflagen, maar van beneden opgebroken worden, Zie *Tab. 5.*, dit wert Harpeggio genoemd, dog zo'er groote Harpeggiô's geeifcht worden, vind men het woord Harp: daar by geschreeven, of met krulletjes aangetoond, Zo als op *Tab. 5.* te zien is.

Een geheele party Nooten, onder malkander staande, die niet harmoneeren te zaamen, heeten Acciaccaturen, en die worden ook gebroken als de Harpeggiô's, maar die klanken, die niet tot de Accôrd, die het voorstelt behooren, werden niet zo lang als de Accordeerende gehouden, diergelyke is in 't Clavierwerk van Giuttini te vinden, Zie *Tab. 5.*

De Custos of Waarschouwer toont altoos,

altoos, op het einde van ieder reegel de eerste Noot van de volgende regel, het blykt uit geschreeven en gedrukt Musicq, dat 'er Schryvers en Graveerders zyn, die dit niet weeten, of daar niet op letten, *Tab. 1. fol. 10.* kan men zien, hoe een Custos of Waarschouwer geformeert is.

Nu dient nog gezegt te worden wat Repetities zyn. De Figuren daar toe gebruikelyk, worden door Schryvers en Graveerders, dan zus dan zo gemaakt, gelyk op *Tab. 5.* te zien is, de dikke Streepjes maken de Repetitie niet, maar de Tittultjes die 'er bystaan, want als 'er die niet bystaan, repeteert men ook niet: aangaande de Repetitie op *Tab. 6.* met de lange Boog, wil zeggen, het eerste maal van het begin, en weer op die Maat, daar de Dwarsstreep of Boog begint komende, moet men overslaan, in de volgende Maat, of daar de Boog eindigt.

Verders heeft men nog teekens tot kleine Repetities, dezelve gebruikt men

men ook nevens de woorden dal segno by te schryven, deeze teekens zyn in Rondeau zelfs heel noodzaakelyk, Zie *Tab. 6.*

*Van de CADENZEN of
ZINSCHIEDINGEN.*

Is 'er *fol. 15.* gezegt, dat Kinderen kwalyk tot Leefen komen kunnen, zo ze niet wel Spelden kunnen, eeven zo noodzaakelyk is het ook de Sinscheidingen te kennen, waardoor men in de Musicq verstaat, de Cadenzen of Sluitingen, om hier van een denkbeeld te krygen, bedient men zig van Canzonetten, waarin men door de Woorden leeren kan, waar Cadenzen zyn, de kennis hier van strekt tot behulp van de Modulation, want by een Cadens kan men altyd zien, in wat Toon het is, wyders dient tot onderwys eens leerende dat de eerste Noot na een Cadens lang zynde, altoos met een Agreement kan gehoort werden, zo als by de *Mordente*

dente gezegt is, zo niet, wilze dog wat sterk gespeelt weezen.

Van de MODULATION.

Dit is in de Musicq het Chineese A. B. C., en om dat het niet zonder moeite kan geleert worden, schrikt het veele Leerende af, die daar geen lust toe hebben, of oordeelen dat het onnoodig zy te weeten, de vrugt deezer onweetenheid is het, die meenig Cimbalist, Violonist of Fluit-traversist, als zy op het eind van een solo of Concert een Cadens maken willen, en wat ver uit de Toon raken, van angst doet sweeten, en nogthans eindelyk bedroeft onnoosel te huis komt, daarom is het voor een regt Liefhebber mooy als hy by't speelen van Pieçen, zo dra een diesis voor komt, kan zeggen, het wil in die Toon gaan of is'er al in; Moduleert het in Major zyn de quart en septima de eerste kenteekens, en in minor daalende, de septima en sexta minor, maar

maar klimmende de groote sexta en septima ; verders is de kennisse der modos, de wegwyzer tot de Modulation, maar iets anders is het, een zaak zelfs te kunnen doen, iets anders is het zulks alleenlyk maar te begrypen, zonder het te kunnen uitvoeren; het eerste is goed voor een Meester, en het laatste voor een Leerling

*Hoe de eene of andere P A S S A -
G E en P I E C E moet
behandelt worden.*

Veele Leerende hebben de manier, in het begin van hun Leeren, de Nooten zo als zy dezelve speelen mee hart op te zeggen, andere doen het sagtjes of binnens monds, het welk voor zo lang als 't nodig is, niet kwaad is, maar veele gewennen haar langs dien weg onder het speelen, alderhande misselyke gebaardens aan, als de mond te trekken, eeven als of zy de Nooten, als zommige Dieren de spys herkaauwen, andere flikkeren met de
Oogen,

TAB. VI.

Page 51.

Mazurka

Handwritten musical score for guitar, labeled "TAB. VI." and "Page 51.". The score is titled "Mazurka" and consists of eight systems of two staves each. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. The music is in 3/4 time and features complex rhythmic patterns with many triplets and sixteenth notes. The notation includes various fingerings (1-3) and rests (0). The piece concludes with a double bar line and repeat signs on the final staff.

Verfolg von Tab: 6.

Vivace.

t.

3

4

1

2

3

2

3

Oogen, of houden den Mondt open, om de klanken weer op te vangen, zo diergelyke zaaken Wortel gevat hebben, zyn ze niet ligt uit te roeijen:

Die Airtjes die een Liefhebber meent te leeren, moet hy heel langzaam beginnen, en ten eersten een onderscheid leeren maken, tusschen quart, agtste en festiende, zo veel mogelyk hem van lange tusschenpoozingen afhouden, komen 'er sprongen voor, in het bestek van een Accôrd, kan hy door dezelve te gelyk aan te slaan, ontdekken, hoe ze ten gemakkelykste kunnen gespeelt werden. Zie op *Tab.* 6. differente exempels.

Komen Passages voor stapswys, klimmende en daalende, of Trioolen als anderzints, zulks leert de Inleiding tot de Vinger-zetting, hoe die best kunnen afgevaardigt werden.

Tusschen Adagio, Andante en Allegro, moet een Leerling een onderscheid maken, want iets anders is Langzaam, iets anders gaande, en ook iets anders vrolyk, met ieder hand-

handstuk moet men na de eigenschap dien het verbeelden zal, te werk gaan.

Een Allemande en Courante, wil zeer ernstig behandelt weezen, zyn 'er in de Allemande geen tittultjes agter het eerste en derde festiende, en in de Courante agter de agtstens, moeten ze dog zo gespeelt werden, als of die daar stonden.

Een Sarabande, moet langzaam en hoogdravend getracteert werden, terwyl ze dienen zal, Menschen te diverteeren, die gaarne in Leuningstoelen zitten, met de armen over malkanderen.

De Marsch, by Krygslieden gebruikelijk, om hun aantemoedigen, ter vernieling van hun eeven Mensch, wil trots getracteert werden.

Een Pastorale, verstrekkende om Liedente vergenoegen, die een eenvoudige, dog teffens luye levenswys leggen, moet gespeelt werden, zo als het staat, dat is te zeggen, niet met veel Agrementen te versieren

De Rondeau, die misschien zyn
uit

uitvinding te danken heeft aan Ba-
chus kinderen , dient Leevendig,
maar niet schielyk gespeelt te werden.

De Menuet , wil galant en graçieus
behandeld weezen , zy word mees-
tentyds van Leerende te schielyk
gespeelt.

Een Giga , wil huppelende , dat is
te zeggen , ieder Noot op zyn zelfs
iets gestooten , getraecteert werden.

Een Villanella , moet wat rukkende
en drukkende behandelt worden.

De Bourrée , Gavotta en andere
Dans Pieçen , moeten doorgaans vro-
lyk gespeelt werden ,

Met Vaudevilles of Straat-Deunt-
jes , moet zig een Leerling voor al
niet ophouden , want ze bederven de
Musicâle smaak , of het moest zyn ,
om Ouders of andere Vrienden te
plaifieren , op dat ze zo veel te bee-
ter hooren kunnen wat Kaatje of Jant-
je speelt.

Musicq van de beroemste Compo-
siteurs scherpt de goede smaak , en
strekt mede om de Reegelen , die een

(54)

Leerling van zyn Meester, of uit de Boeken krygt, in practyk te brengen, de begeerte om altoos meer en meer te weeten en te hooren, groeit hier door aan, tot dat een Liefhebber ten laatsten bekennen moet, dat 'er weinig Nooten of Klanken zyn, maar veranderingen zonder

E I N D E.

D E N
L E E Z E R

gelieve eenige ingesloopenen

D R U K F O U T E N

aldus te verbeeteren:

Pag. 10 Regel 18 staat daar na moet zyn *dan na*
— 14 — 1 — leeren de — *een woord*
— 21 — 1 — 4de quart — *4 quart.*
— 21 — 10 — groote, — *grootste.*
— 31 — 9 — TRILLES moet zyn
 TRILLERS.
— 36 — 21 — maakt, moet zyn *maken.*

NB. Tot onderrigtinge van den BOEKBINDER
diend: dat de 6 PLAATJES moeten geplaatst wer-
den, zo als de Folioos van dezelve met het
Werkje van ieder werden aangewezen.